1 Korito
Baoro ka yama hanimetemone amake, Korito ka me ka yama hanibonehe, taiti.

Baoro ka yama hani kaminematamonaka.

1 Baoro ama oke. Sositeni ya ota famake, Sesowi nonofa. Kirisito Sesowi owa ha nemari amaka, hinaka yoyosebona owa, Teoso ati ehene.
2 Te ka yama hanibone amake, Teoso ka me te, Korito ka me te. Teoso ka me te amake, Kirisito Sesowi ya te tabaha te. Teoso tera ha neri amaka, hinaka mebone me te. Te nafi ka yama hanibone amake, tabora nafi ka me te, e ka Hiti Sesowi Kirisito te aate na te, tera kasomebonaha. Te nafi ka Hitibisa amaka.
3 E ka abi Teoso e ka Hiti Sesowi Kirisito ya famehi me yahahaboneke te ni ya. Tera me kakatoma naboneke.

"Faya amake", onahara oke Teoso ni ya, tera wati owaha owa.

4 "Faya amake", ati ni fara oha oke, tera wati owaha owa. Teoso yahahareka te ni ya, Kirisito Sesowi ta nari te ni ya.
5 He ya te tabi ka tera kakawareka yama tamaha ya, yama nafi te wato, Teoso ati nafi te kamina, nabani te.
6-7 Te ka yama watobone Teoso ta neri amaka, yoro tokanaro, tamaharo, Kirisito ati kitehi namohari. Yama te watoha te abe kasomineke,

e ka Hiti Sesowi Kirisito te noki na te, kamehi-
bonaha.
8 Teoso ehene te kitahabone teke, Kirisito nofi
te fawa rabone te. E ka Hiti Sesowi Kirisito amo
ni kobo ne ya tera wasimebonaka, yama hiyara
te kihara te.
9 Teoso tera ha ne biti Sesowi Kirisito ya te
tabake, e ka Hiti. Efe Teoso ati tohawarebonaka.

Te abe mono rabone teke.

10 Ota one mati te narabo nima okibone, e
ka Hiti Sesowi Kirisito ka me te tohaha te. Fai
hinama te ati boti tohahabone teke, fara te ati
tohibone karo, te abe mono rabone te.
11 Korowi tera me kaminarake owa ni ya, te
abe mono namone te.
12 Te one me ati e namoneke ahi: "Ha ota Baoro
ka me ota amake", te one me ati, "Ha ota Aboro
ka me ota amake", te one me ati, "Ha ota Sefa ka
me ota amake", te one me ati, "Ha ota Kirisito ka
mebisa me ota amake", te one me ati, namoneke.
13 Kirisito oharite amaka. Kirisito ohari ka me
one ha ya toha, me one ha ya toha, me one ha
ya toha, tehani me ama? Baoro ahabemata ama
awa ya wanahari, te ni ya? Baoro ino ya tera me
iibofarisatehani te ama?
14-15 Yayai one oke Teoso ni ya, te tamara tera
oobofarisa owa. Te ati yana riyahi, owini ya te
bokahamone te ati na te. Kirisibo ya Kayo me
famaha me ta me oobofarisaro ama oke.
16 Esitefana ka yobe ka me oobofarisa, onaharo
ama oke. Me one watarete me awineke, me
oobofarisaba mati.
17 Me oobofarisaba Kirisito owa yoseremarika.
Hiyara amosa ta okominahabone owa yosehi-
marika, owati wato yokana tohara owa. Kirisito

kitaka, ahabari, awa ya wanahari. Owati ta kitakere ha owa.

Teoso yama watohi Kirisito ta nematamonaka.

18 Kirisito ahabi tamine e nofe ka Teoso era kasomaka, kitahari. Me one ta Kirisito ahabi tamine me mitaha e rabika atimone me ati nineke. Afa mera Teoso kasomakara.
19 Hibati ya yama hani e na me rawi nemete-moneke ahi:

> "Haha yama wawato me tohakene yama mera kasawarihaboneke, owati ihi. Yama me watoha afa yama mera kasomaraboneke",

me ka yama hani ati ke, Teoso ati kaminaro.
20 Bofe ka yama wawato me kitaha me awine? Teoso ehene me kitaraboneke. Teoso ni ka yama me watokere.
21 Teoso yama wato nafihi ati e nareka ahi: Bofe ka fara me ka yama wato ya me siba hine ya me hiwasirebona ati nareka. He ati me nofa me ta mera kasomebona ati nareka. Bofe ka ati me hinofarareka, e rabika atimone me ati na mati.
22 Teoso yama namohibona soteo me ati narake. Soteo me amara yama wawato me ati me mita-habone me ati narake.
23 Ha ota ta Kirisito tamine ota kamininеke, ahabemata awa ya. Soteo me ni ya ahabi hiyaremona me hinahareka, awa ya wanahari. Soteo me amara me ni ya Kirisito tamine hiyarihi nemonaka, e rabika atimone me ati na mati.
24 Teoso me ha hinaha me ta me ni ya Kirisito tamine amosate amaka. Afa me ni ya Teoso kitehimona me hinahareka. Afa me ni ya Teoso

yama watotehimona me hina hika, me one soteo
me toha, soteo me amara me toha na mati.
25 Kirisito tamine hiyaremona me one ati narake,
yama me watora mati. Kirisito kitaremona me
ati na fara me kitakere, Kirisito ehene.

26 Ota one mati, e tabineke, Kirisito ka me e.
Teoso tera ha neri amaka. Aya Teoso tera ha nari
ka yama ya te tamara yama te watohete teke. Te
honaha te tamarihi, te amosa te tamarihi, nete
teke.
27 Te kitara Teoso tera wasihiri teke, kiti namo-
hibonaha me one ni ya. Yama me watohamone
me ati na hine me watohaboneke, yama me
watora mati, te ehene.
28 Te honara tera wasihareka, tera me nofara
te. Me amosamone me ati na me amosakere.
29 Teoso nokosi ya e amosamone e ati na e ati
nofakara.
30 Kirisito Sesowi ya tera nataberika, yama fa
yokana te watohabone te. Kirisito ya te tabaha
te amosake Teoso ni ya. Teoso ka me te amake
waha, Kirisito ehene. Kirisito te ka yama hiyara
manakone nahabihimatamonaka.
31 Hibati ka me ka yama hani ati e nineke ahi:

"E amosamone e ati rabone eke. E ka Hiti ta
amosemona e ati nabone eke",

ati nineke.

2

Kirisito kamini owahariharo oke te ni ya.

1 Ota one mati, aya okiro ya te taboro ya
Kirisito tamine kamini owahariharo oke, me hi-
watorehimata hibati ya, Teoso hikaminahari e ni
ya waha. Okominehiri amaka owati amosaraha
ya. Yama wawato me ati nima owati raro ama
oke.
2 Kirisito kamini owahariharo oke, me hin-
abowahari, me hinawanahari awa ya.
3 Okitara e tabaharo eke, owatoa owa, hoya-
hoya kana ona owa.
4 Teoso ati okomina yama wawato me ati nima
owati raro ama oke. Yama okominaharo oke,
Teoso Kanamori kiti onamoa owa.
5 Yama wawato me ati ihi amara Teoso ati te
nofahabone onaharo ama oke. Teoso kiti te awi
ka Teoso ati te nofahabone onaharo ama oke.

Teoso Kanamori Teoso kaminaka.

6 Teoso wato yokana me tohaha me ni ya owati
e namone oke ahi yama wawato me ati nima.
Bofe ka me ka hiti yama me watohamone me
me hina me ati nima owati rihi ke. Afa me
watamateraboneke Teoso ati ehene.
7 Teoso ati okominine oke, Kirisito tamine
okomina owa. Yama nafi watari ya mata
Teoso Kirisito yosehibona ati nematamonaka,
e amosatibone karo kasiro ya. Kirisito me
hiwatorehimata amaka mata, bofe ka mati.
8 Bofe ka me ka hiti Sesowi me watoremete-
moneke, Teoso ka Kirisito tohahari, amosari. Me
hiwatomanaha, me hinabowarenamata amaka,
me hinawanahari awa ya.
9 Fara hibati ka me ati nimetema Teoso ehene
nareka, me ati e na mati ahi:

"Teoso yama hawa tonihareka, ta hina-
habonehe he me nofaha me ni ya. Yama e na
e awatera amake ahi, amosaro. Yama tamine
e na e mitarihi, teha amake, amosaro. Yama
amosa e na e siba rihi teha e amake e ati boti
ya",

yama hani ati nineke.
10 E ni ya Teoso yama namowahaka, hawa
hinihemetemonehe. Kanamori era hiyaraka.
Kanamori yama nafi watote amaka. Teoso ati
boti watote amaka.
11 Fara e nima Teoso naka. E kanamori e ati
boti ka yama watote amake, sawi karo e boti
ya. Me one e ati boti ka yama me watotera me
amake. Teoso Kanamori oharite amaka, he ati
boti watohari.
12 Teoso Kanamori ta nareka e ni ya. Bofe ka
yama kanamori ta rareka. Fare Kanamori ta
nareka, yama e watobone karo, yama hinita ta
hina e watobone karo.
13 Afa Teoso ka yama okominine oke. Owa
me kanawanakere, yama wawato me ati nima
owati naba owa. Efe Teoso Kanamori owa
kanawanaka. Teoso ka yama okominine oke,
fare Teoso Kanamori ati ya owati tohaha owa.
14 Haha bofe ka me tohaha Teoso Kanamori
ka yama me nofakere, Teoso Kanamori ka me
tohara mati. Teoso Kanamori ka yama e rabika
ka yama tohahamone me ati te me amake. Teoso
Kanamori ka yama e watote amake, Kanamori
era kanawanahari. Makoni afa yama me wato-
hinakere, bofe ka mati.
15 Teoso Kanamori ne ya e ni ya yama nafi siba

ni nihinahaboneke e ni ya, amosi tabiyo. Bofe ka
e kanamori ka yama siba ni me watokere, amosi
tabiyo.
16 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Hibake e ka Hiti ati boti watora, e ka Hiti
kanawanehibana?"

ati te amake. Ha e Kirisito ati boti e watoke.

3

Teoso nanarifa me ota amake, Aboro ya ota famaha ota.

1 Ota one mati, aya e tabiro ya matehe bite
nima te naro teke, Teoso Kanamori ya tabi
yokana te tohamatara te, bofe ka me nima te
nasa na te. Teoso ka yama nafi okominararo
oke mata te ni ya. Yama yana kani ka yama ta
okominaharo oke.
2 Yowa fehe ya tera onafawaharo oke. Bani ime
ya tera onatafararo oke mata. Teoso ka yama te
watohinararo teke. Teoso ka yama te watohina
nasa ra te awineke mata.
3 Bofe ka me nima te nasa na te awineke mata.
Fara te ka one me ka yama nima te ka yama
nabone te ati na te awineke. Te abe mono na
te awineke. Bofe ka me nima te nineke, Teoso
me watora mati.
4 Te ati e namone teke ahi: "Baoro ka ama oke",
owa ati, "Aboro ka ama oke", owa ati, nemonaka.
Te ati e na bofe ka me nima te nineke, Teoso me
watora mati.
5 Hike amara Aboro? Hike amara Baoro? Teoso
nanarifa me ota amake, Teoso ati ehene yama ota

kamina ota te ni ya, yama yoro tokanaro. Ota ati te mita Teoso ati te nofawaharo teke.
6 Awa boni koro ona Aboro soro hina Teoso ati ehene yanaharoke, ota ehene amararo.
7 Yama e koro na e aamosa raba te e amake. Yama e soro na e aamosa raba te e amake. Teoso ta amosi mati tohate amaka, ati ehene yama yani karo.
8 E ka owa yama kokoro nima e ka owa yama sosoro te amaka. Me ka yama ahi ni amosi ya Teoso me hekawahaboneke yama amosa ya. Me ka yama ahi ni fainama tohari ya me ka yama manakone fainama toharaboneke.
9 Yama ota ahi nineke, Teoso ya ota taba ota. Ha te Teoso ka fatara tafe me te amake. Yobe me te amake, Teoso hiri hinahari.
10 Ha owa yobe hiri ni yana okana yobe ewene si onihara oke. Teoso owa kanawane oko yama ahi ni amosara oke. Owa kamaki yobe abono hiri naka. Teoso ka yobe ota hiri na otara ota kakatomiyahi.
11 Teoso ka yobe ewene amaka, Sesowi Kirisito. Yobe ewene bare tohawarebonaka.
12 Efe yobe ewene mese ya yobe ota hiri nineke. Yobe ka yama hiri ni oro tohi ya toha, barata tohi ya toha, yati amosa tohi ya toha, awa tohi ya toha, masiri tohi ya toha, yama nofamaraha tohi ya toha naba awineke.
13 Teoso amo ni ya ota ka yama ahi ni wato-hinaboneke, amosi ya amosa, hiyari ya hiyarihi naro. Afa yama ya yama hiri ni kakehaboneke, yobe totomi nabonehe.
14 Yobe kote hiri one hiri ni amose ya kote hasi nebonaka, hatirari. Faya Teoso owa kakawe-

bonaka.
15 Yobe kote hiri one hiri ni amosare ya
hatihibonaka yama hiri ni kaki ya. Faya yama
hiyaraboneke owa ni ya. Ohabarihi onahabana
oke. Hasi onahabana oke yama hiri ni baikani
ya tasi ona owa.
16 Yama te watoke. Teoso ka yobe me te amake.
Teoso Kanamori winaka te ni ya.
17 Teoso ka yobe me nahabi ya Teoso mera
nahabihibonaka. Teoso ka yobe amaka. Teoso
ka yobe me te amake.
18 Tera te keyehariyahi. Yama wawatomona
tiwa tini ya yama tiwatorahamone tinahabone
tike. Manakobisa yama tiwatoabone tike fahi.
19 Bofe ka yama e watoha yama e watoramone
Teoso ati ka. Hibati ka me ka yama hani ati e te
amake ahi:

"Yama me watohamone me ati na Teoso mera kasawarihareka",

ati te amake.
20 Me ka yama hani one na narake, ati e naro ahi:

Yama me watohamone me me hina Teoso ta yama watoka, yama mera kasawaribone ka yama",

yama hani ati narake.
21 Makoni tera te kahiyararabone teke, e ka owa
nonofa me te tohahamone te ati na te. Teoso ota
nafi ta nareka te ni ya, tera ota narifabone ota.
22 Baoro te ka amaka, Aboro toha, Sefa toha,
me na mati. Wami toha, e tamini toha, e ahabi

toha, hibayata ka yama toha, yama toyabo ka
yamatebone toha, nineke. Afa yama nafi te ka
yama amake, Teoso ehene.
23 Kirisito ka me te tohake, e ka owa ka me te
tohara te. Teoso ka Kirisito toha, naka.

4

1 Kirisito nanarifa memone otara me ati
naboneke, Teoso ati ota kamina ota, Kirisito
tamine, ati me hiwatorehimata hibati ka mati.
2 E ka owa he nanarifa he narifi forima nebona
hina hika.
3-4 Oko Hiti oko yama ahi ni kaminebonaka
ohariari. Oko yama ahi ni amosi ya amosa-
mone hinahaboneke. Hiyari ya hiyaramone
hinahaboneke. Oko yama ahi ni te kamini ya
te ati omitarahabone oke. Oko yama ahi ni me
one kamini ya me ati omitarihi, onahabone oke.
Oko yama ahi ni amosa awineke owati boti ati
ke. Owati omitarabone oke. E ka Hiti ta ati
okomitahabone oke, oko yama ahi ni kaminari.
5 Otara te kaminarahabone teke mata. E ka
Hiti e noki namatabone eke. Kame ya era
kaminebonaka, e nafi. Yama firi kanehibonaka,
yama soki ka yama. E ati boti kaminebonaka.
Fara e ka yama ahi ni nima era kahiyari
nebonaka.
6 Ota one mati, fara owa okominine oke Aboro
ya ota fama ota, yobe okomina owa. Te e nabone
onahara oke, ota nima. "Ha owa ta otamina oke,
Baoro ka oha owa", te ati rihi, "Ha owa otamina
oke, Aboro ka oha owa", te ati rihi nabone teke.
Yama hani ati te fiya kariyahi.
7 Titaminaha tiwa awine tini, ha tiwa ta? Haha
yama tikiha nafi tiwehene amakere. Teoso ehene

amaka. Himataba titaminahamone tiwa tine tiri?
8 Me akara me nima te na te awineke. Me honaha me nima te na te awineke. Ota nowati ya towisawa me te tohawehete te awineke. Towisawa me te tohi ya yama amosaboneke owa ni ya. Towisawa me te tohehemenehe towisawa me ota tohabisehene ota amake.
9 Teoso ka yoyose me ota tohaha Homa ka saotato me me hiwata me nima ota nineke, me yaka na mati saotato me ka towisawa nowati ya, me nafi me me hiwahabone mati. Me nima ota nabisake, me ahababone me me hina mati me nafi nokosi ya. Teoso otara namohareka me nafi ni ya, ota ahababone ati nari, Teoso nanarifa me toha na me ni ya.
10 Yama ota watoramone me nafi ati narake, Kirisito ota kamina ota. Ha te ta yama te watoke, Kirisito ka me te tohaha te. Ota kitakere. Ha te ta te kitake. Te amosamone me ati, ota hiyaramone me ati, narake.
11 Ota fimi, bakasi ota awa, nofa ota amake. Makari ota kiharihi nofa ota amake, otara me kosi, na ota, ota aamoba watarihi, na ota.
12 Yama ota ahi nofa ota amake ota yehe ya. Otara me haha kana yama amosa ya Teoso mera hiri kanehibona ota ati nofa ota amake. Yama hiyara ya otara me hiri kana ota manakone ota awi nofara ota amake.
13 Ota ehene hiyaramone me ati na me ni ya ota ati amosi nofa ota amake. Yama me koro hiwitia nima ota nofa ota amake, otara me nofara ota.
14 Owati te miti ya te ati e naba te awineke ahi: "Baoro otara kokoma nihibona ati ne awaka makoni ati amaka", te ati naba te awineke. Tera

kokoma oniharabone oke. Hine ya te narabo
nima one oke, tera onofa owa. Oko matehe me
te amake.
15 Me tamaha tera me kanawanake. Te ka abi
ta oharika. Tera onawataharo ama oke, hiyara
amosa okomina te nofawaha te.
16 Makoni owehene ya te ehene tohahabone
teke.
17 Timotio oyosehara oke, owehene
kaminebonaha te ni ya. Okatao amaka, onofari.
Yama hiri ni fawa kara, Teoso hiyose ka yama.
Owehene tamine kaminebonaka te ni ya, te ati
katamoribone karo owehene ya. Afa owehene e
nineke ahi Kirisito Sesowi ka oha owa. Kirisito
ka me nafi ni ya yama okomina fara owati nima
owehene nineke.
18 Tera te kahiyara te awineke, te ka one mati,
okomarahabone te ati na te, te ni ya.
19 Okomabana oke hibati ya te ni ya, Teoso
ati amose ya. Haha hine me kahiyara me ati
omitarabone oke. Me ihi ta owahabone oke, me
kitahamone me ati na mati.
20 Yama Teoso hinofa amakere, e ati tohaharo.
E ehene amosa ta nofaka.
21 Himata nima onahabone te ati ri? Kokosi
tama ni okomibana te ni ya? Oyahibana te ni ya,
tera onofa owa?

5

Te ka owa ehene hiyaremonaka.

1 Yama hiyara nahamoneke te baikani ya. Te
ka owa bati fati ya famehimonaka. Teoso ka me
amara me ihi e naba watatera amake ahi.

2 Te ehene amosamone te ati namone teke, te
ati hiyara watara te he ni ya. Te ehene hiyakere
owa ni ya. Te yawahabone onahara oke. He ya
te tabamariyahi, ehene hiyarari.
3 Te ya otabara oko kanamori te ya tabake. Te
ya otabara hahi okako oka hari, ehene hiyarari.
4-5 E ka Hiti Sesowi ka me te tohaha heoniao te
hiri ni ya te kaminebonaka. Oko kanamori sawi,
nabone oke fahi te ni ya. E ka Hiti Sesowi kiti
sawihibonaka te ni ya. Hahi te ta tonamebonaka
Satanaisi ni ya, ahabebonaha, kanamori Teoso
hikasomehibonaha e ka Hiti amo ni ya.
6 Yama hiyakere haro, tera te kahiyari ka
yama. Yama te watoke, fehemeto nafira ihi bao
kimise ka yama, bao nafi. Efe ehene hiyare
te ni ya sawisa ne ya fehemeto nima ehene
nebonaka. Efe ehene hiyare ehene nima te nafi
ehene nabone teke, yama hiyara te hiri na te.
7-8 Soteo Basikowa ka marina me hiri na me
ihi nima e ehene nabone eke. Ayaka nokosi
ya fehemeto bote nafi me koro towitite me
amake. Afa me ihi nima e ehene nabone eke,
yama hiyara nafi e koro towitia e. Marina
ka bao fehemeto kihatere amaka. Hahi bao
nima e nabone eke, yama hiyaraba watararo e
ni ya, yama hiyaraba e kehemorihi naro e ati
boti ya. Yama hiyara te koro towitiabone teke,
sawimarahabonehe te ni ya. Basikowa ka bao
fehemeto kihare nima te nabone teke. Efe bao
nima te teha te amake, Kirisito tera kasome karo.
E ka Basikowa ka ofeya amaka, ahabari, era
kasomebonaha.
9 Oko yama hani taiti ati amake haro: Me
ka yibote amarawara me ahi na me ya te

tabarabone ona ama oke afa yama hani ya.

10 Haha me ka yibote amarawara me ahi
narawa me nafi okominarara oke. Yinero tamehi
me nofaha me nafi okominarihi, onahara oke.
Me nafi okominarihi onahara oke, me one me
keyeha mati, me ka yinero me hiyabebonaha.
Teoso yati hiri ni tohehi me nofaha me okom-
inarihi onahara oke. Bofe ka me okominarara
oke, Teoso ka me amara mati. "Bofe ya te
winamarahaba teke", onahaba owati yana rara
oke.

11 Me kamini forima okibone waha. Me okom-
inahara oke, Sesowi me nofahamone me ati na
mati, me ka yibote amarawara me ahi na mati.
Yinero tamehi me nofaha me okomina, onahara
oke, Sesowi me nofahamone me ati na mati.
Teoso yati hiri ni tohehi me nofa me okomina, me
one ni ya me ati hiyara me okomina, hahano me
okomina, onahara oke, Sesowi me nofahamone
me ati na mati. Me okomina onahara oke me one
me keyeha mati, me ka yinero me hiyabebonaha,
Sesowi me nofahamone me ati na mati. Sesowi
me nofahamone me ati na me ihi e na me ya te
tabamarahabone teke. Me te katafarihi nabone
teke.

12 Me hora okarabone oke, me ihi hiyara mati,
Sesowi ka me amara mati. Sesowi ka me ta me
te hora nabone teke, me ihi hiyara mati.

13 Teoso ta me ihi hora kanehibonaka, me one,
Sesowi ka me amara mati. Teoso ka yama hani
ati e narake ahi:

"Me ihi hiyara me te toyosemahabone teke, me
sawimarahabone mati te ni ya",

ati ke.

6

Te abe towakarabone teke sowisi ni ya.

1 Te abe mono na te awineke. Te tamine omitara oke, te abe towakamone te, sowisi ni ya. Himataba te abe towakarineri, Teoso ka me ni ya, te abe hora kanahaba te me nokosi ya?

2 Yama te watora te awine? Teoso ka me nokosi ya me nafi naotehaboneke, me ihi me kamina mati. Ha e Teoso ka me e tohaha me nafi ka yama hiyara tamine e mitatehabone eke, me ka yama amosa toha, na mati, me ihi e siba nabone mati, me ihi amosi tabiyo. Me famaha me abe mono na me ihi siba ni te watohaba te awineke. E ni ya yama nihinake haro nafiraro.

3 Yama te watorini? Satanaisi nanarifa me nahotehaba me amake e nokosi ya, me ka yama hiyara tamine e mitahabone mati, me ihi e siba nabone mati. Hibayata ya bofe ka yama hiyara tamine miti e watohaba e awineke bisa.

4 Himataba sowisi me te ha na te awineri, te abe mono na te ati me mitahabone mati? Me ati te nofaraba te awineke, Sesowi nonofa me amari karo.

5 Te kokoma nibone ka owati amake. Te ka owa yama watohi nehiba awaka, me ati mite ya yama kaminebana me ni ya, me hiwatoabana.

6 Te ehene e ramone teke ahi. Te towakamone teke sowisi ni ya, Teoso ka amarari, te abe kaminabone te.

7 Te abe mono namone teke sowisi nokosi ya. Yama e na hiyakere ahi. E ka owa nima te nineke kitarari owa ehene. Te ati yana rene te amake.

Hine yama hiyara me hiri ke te ni ya. Hine tera me keyehake, te ka yinero me yabahabone mati.
8 Yama hiyara ya te abe hiri kanahamone teke. Te abe keyehamone teke, te abe ka yinero yabahabone te. Te ehene e na hiyakere mata ya, Teoso ka me te tohi karo.
9-10 Yama te watora te awine, yama hiyara hihiri me winateribone ka yama Teoso taboro ya? Me ka yibote amarawara aahi me toha, yati hiri ni teoso tohehi nonofa me toha, me makiti abe aahi me toha, yama boboti me toha, yinero tamehi nonofa me toha, hahano me toha, me one me ni ya me ati hiyara me toha, me one ka yinero me yabahabone me one kekeyeha me toha, na me winateraba me amake Teoso taboro ya. Tera te keyeharabone teke.
11 Afa yama me hiri nemete teke baha, te one mati. Teoso tera soko nerika, te ka yama hiyara nahabihari. Teoso ka me te tohawaharo teke ati ehene. Teoso ka me te tohawaharo teke, e ka Hiti Sesowi Kirisito ya e ka Teoso Kanamori famehi ehene. Teoso Kanamori winaka te ni ya, Sesowi Kirisito ati te nofi karo.

Te ka yibote amarawara te ahi riyahi.

12 Fara yama e nofaha nafi hiri hinate amake. Yama nake, hiyararo, e hiri nabonehe. Fara yama e nofaha nafi hiri hinate amake. Yama e hiri naba watarihi naboneke, era kasawariha-bana kitaharo.
13 E nabati ka yamatabone amake. E nabati yamata wiyebisa amake. E nabati ahaba, yamata ahaba, tehaba amake, Teoso ehene. Teoso e abono kakatomaka. E abono hiri, naka, e

narifebonaha. E ka yibote amara e ahi naba e
abono hiri rematamonaka.
14 E ka Hiti Teoso hiri namehimatamonaka.
Era hiri nama nebonaka, kitahari.
15 Yama te watora te awine? Te abono Kirisito
abono amaka. Fanawi me ka aahi tohaha ahi
oni ya Kirisito ahi hinahaba amake. Yama e na
hiyaraboneke.
16 Yama te watora te awine? Fanawi e ahi na
e abono ya aboni tohate amake, e oharia nima
naro. Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Me famaha e abono oharia nima me naboneke",

ati te amake.
17 E ka Hiti ya e famaha e oharia nima e te amake,
e kanamori ya.
18 Te ka yibote amara te ahi narawariyahi. E
ehene e ni ya e abono e hiri kanahabone eke,
yama hiyara ya. Yama hiyara onebisa e hiri ni
ya e abono e hiri karahabone eke.
19 Yama te watora te awine? Te abono Teoso
Kanamori ka yobe amaka, Kanamori Teoso ta
hinahari te ni ya. Fara te ka me te amakere.
20 Teoso yama manakone nafiha nahabihimata-
monaka, tera kanikebonaha. Makoni yama
Teoso hinofa te hiri nabone teke, te abono ya.

7

E fani ka yama Baoro kaminematamonaka.

1 Yama okominawa okibone, kamini tabiyo te
awaharo, te ka yama hani ya. Te ka yama hani

ati e narake ahi: "Fanawi e ahi ri ya amosa
awineke", te ati na teke te ka yama hani ya.
2 Yama hiyakere haro, e fanara ka yama, hine
ya fanawi e ahi ni ka yama. Makoni owati amake
haro: Te makitiri fanaha me ka yibote me ahi
narawaboneke. Te fanawiri fanaha me ka yibote
me ahi hirawa hinaboneke.
3 Maki fare fati ahi nebonaka. Fanawi maki ahi
hinahaboneke, ati ihi.
4 Makiti fati ha ne ya fati ati hiyaraba
wataraboneke. Makiti fati ha hine ati hiyareba
watarihi nebonaka.
5 Te fanaha te abe ahi nabone teke. Yama
wehe tamara ya Teoso ha ni te ohariabone te
ati ni ya te ati amosikimi ya te abe ahi ni fawa
namatabone teke mata. Manakobisa te abe ahi
namatasahaba teke, yama hiyara te hiri raba te,
Satanaisi ati ehene, tera ma kani te watori ya.
6 Te fanahaba tera oyose okere. Te nofi ya te
hiri nahi.
7 Te nafi e nabone onehene ama oke, owa nima.
E one me owato oke, owa nima me ra mati. Teoso
owa e nika ahi. Teoso me one e ni naka bisa, owa
nima me ra mati.
8 Me makiti, te fanari ya te amosake, owa nima.
Me fanawi toha, naboneke, me ka yibote me
ahaba mati. Me fanamarahabone one oke.
9 Te fani ati kiti ya te fanahi. E hinita waha
kahiwi ati kitaha hiyakere.
10 Te fanaha te ni ya owati e nara oke ahi:
Owati amakere. E ka Hiti ati amaka, ati e nari
ahi: Fanawi maki kakosaraboneke.
11 Maki kakosi ya fanawaraboneke. Maki
itimabone ati ni ya maki itimaboneke. Maki fati

kakosarihi nebonaka.
12 Te one me ni ya owati e nara oke ahi: E ka
Hiti ati amare okominahabone oke. Fara owati
okomina okibone. E ka owa fati Sesowi nonofa
amara tokomi nofara toyosemarebonaka.
13 E ka one maki Sesowi nonofa amare tokomi
nofare toyosemarihi naboneke.
14 Fanawi Sesowi nonofa amara amosake Teoso
ni ya, maki ehene. Maki Sesowi nonofa amare
amosa nebonaka Teoso ni ya, fati ihi. Makoni te
ka matehe amosaboneke Teoso ni ya. Yama e ri
ya ahi te ka matehe amosarehene amake Teoso
ni ya.
15 Teoso nonofa me amara tokomi me nofa hine
me tokomaboneke. Tokomi me nofi ya me te
toyosemaboneke. Te abe hora ni Teoso nofakara.
16 Fanawi, yama tiwato tikere, tika yibote
Teoso ati nofawaba ka yama tiwehene, Teoso
hikasomehibonaha. Teoso ati nofawe ya Teoso
ati nofawaha, Teoso ati nofaware ya Teoso ati
nofawarihi nebonaka. Makiti yama tiwatorihi,
tike, tika yibote Teoso ati nofawaiba ka yama
tiwehene, Teoso hikasomahabonehe.

*Fare Teoso tiwa ha ne tiwa nima tisa tina-
habone tike.*

17 Te nafi ni ya owati e nara oke ahi: Fare Teoso
tiwa ha ne tiwa nima tisa tinahabone tike. Afa
yama e ka Hiti nofaka. Owati e nara oke tabora
nafi ka Kirisito ka me ni ya, me oyose owa.
18 Teoso tiwa ha ne tika sowi atari kote wisi
nakosi hawa toha tiwa tikehemorabone tike te
one me ni ya. Teoso tiwa ha ne tika sowi
atari kote wisi ra tika sowi atari kote wisi
nakosarabone tike.

19 Teoso me nafi nofaka, me sowiri atari kote
wisi na me toha, me sowiri atari kote wisi ra me
toha, na mati. Fare Teoso ati nima e ehene na
Teoso nofaka.
20 Teoso tiwa ha ne fara tihaha tihasa tina-
habone tike.
21 Yama aahi tiha Teoso tiwa ha ne tiwa ni
ya yama hiyaraba watakere. Wawaihina tini ya
yama amosaboneke tiwawai ya.
22 Me ka yama aahi tiha e ka Hiti ni ka tiwawa
tike. Me ka yama aahi tihari ya Kirisito ka yama
aahi tiha tike.
23 Yama manakone nafiha Teoso nahabihi-
matamonaka, tera kanikebonaha. Tera me
yoseha me ati te mitarabone teke. Me ati te miti
ya yama aahi me nima te nabone teke.
24 Ota one mati, fare Teoso tera ha ne te nima
te nabone teke.

Me hinita toha, me fanawi me ka yibote me ahaba me toha, na mera kaminematamonaka.

25 Me hinita naoha me okomina okibone. E ka
Hiti atiba wataremtamonaka, mera kaminari.
Fara owati okominabone oke, me okomina owa.
Owati amosa awineke, fara Teoso yama hinofa
ya owehene toha owa, yahe kari owa ni ya.
26 Yama nawaha e hiri nofa e amake. Makoni
makiti fare tohe tohanawi nebonaka.
27 Tika yibote naha tiyosemarabone tike. Tika
hinita waha tika yibotebone siba tirahabone tike,
titihabana.
28 Tifani ya yama hiyara wataraboneke. Tika
hinita waha tifani ya yama hiyara watabis-
araboneke. Tifani ya yama kakehaba amake tiwa
ni ya. Makoni owati amake, tifanarabone ona
owa. Tiwa okayawa oke, tiwa tiyokorabone tiwa.

29 Ota one mati, owati te mitamata. Yama amo
nibone yabokere. Afa yama amo nibone hasi na
ya tika yibote na, me fanara me nima tinahabone
tike.
30 Ohi tina me ohi ra me nima tinahabone tike.
Yayai tina me yayai ra me nima tinahabone tike.
Yama tikanika, e honara nima tinahabone tike.
31 Bofe ka yama tinofa yama me nonofa raba
na me nima tinahabone tike. Bofe ka yama ahabi
kerewe raboneke.
32 Yama kakehaba watarabone onahara oke
te ni ya. Me fanara e ka Hiti ka yama me
kakatomake, me ihi e ka Hiti hinofibone karo.
33 Me makiti fanaha bofe ka yama
kakatomabisake, me ihi me ka yibote hinofibone
karo.
34 Teoso ka yama kakatomi yokana me to-
haraba me amake. Fanawi maki ahabe e ka
Hiti ka yama kakatomake. Me fanawi hinita
naoha fara me toha, nineke, e ka Hiti ka
yama kakatomi oharirawaro, aboni toharawa,
kanamori toharawa na ya. Haha fanaha bofe ka
yama kakatomabisake, ihi maki hinofibone karo.
35 Owati e nara oke, tera kasomi onofi karo.
Tera bari okana okere. E ka Hiti narifi te
ohariabone onahara oke, narifi forima te nari.
Yama one tera nahatorahabone onahara oke.

36 Tika yibotebone naha yati tohamara iti
tinofi ya titihaboneke. Iti tinofibahara tiwehene
tinofamari ya titihaboneke. Fara yama tinofa
hiri tinahabone tike. Titi ya yama hiyara
wataraboneke.
37 Tiwa ma kani tiwato ya titiraboneke. Tifa-
narahabone tini ya tifanarabone tike.

38 Tifani ya tiwehene amosabone tike bisa.
Tifanari ya tiwehene amosi mati tohahabone
tike.
39 Fanawi maki sawisa ne kakosaraboneke.
Maki ahabe ta ya fanawai nofi ya fanawa-
haboneke. Fanawai nofi ya Sesowi nonofa
itiwahaboneke.
40 Fanawari ya yama amosabisa awineke mata
ya he ni ya. Fara owatibisa amake. Teoso
Kanamori sawibise awaka owa ni ya.

8

Bani me ime kaminematamonaka, me ime me ta hite mati teoso bara me ni ya.

1 Bani me ime kamini tabiyo te awa, na teke te
ka yama hani ya, me ime me ta hite mati teoso
bara me ni ya. Makoni bani me ime okomina
okibone. Era e watoke, yama e watoha e. Yama
me watoha hine me kahiyarate me amake. Yama
amosake haro, ha ita, e one me e nofi ka yama,
me e narifa e, Teoso nofi me kitibone karo.
2 Yama tiwatoamone tina yama wato yokana
tihara tiwa awine tike mata.
3 Yama amosa awineke haro mata ya, Teoso
tinofi ya. Teoso tinofi ya Teoso tiwa watohi
awaka.
4 Bani me ime e kaminabone eke, me ta
hinaharo teoso bara me ni ya. Teoso yokana
ohari e watoke. Teoso yokana me amara me e
wato, ke.
5 Me tamake, bofe ka me toha, neme ka me
toha na mati, teoso memone mati. Teoso me
tamake. Me ka hiti me tama, ke.

6 Teoso oharika, e kabonaha, e ka abi tohahari.
Yama nafi hiri nematamona amaka. E sawineke
e narifebonaha. E ka Hiti ohari, naka, Sesowi
Kirisito. Yama nafi hiri nematamona amaka,
Teoso ati ehene. Efe era kakatomaka, Teoso ati
ehene.
7 Afa yama e watoha me watokere, Sesowi
nonofa me one mati. Sesowi me nofamatara
bani me ime me kakaba tohehemetemoneke, me
ta hinaharo teoso bara me ni ya. Afa bani me
ime kabi me nofamakere, yama hiyara hiri ni me
nofara mati. Afa bani me ime me kabi ya yama
hiyara me hiri nabone me ati te me amake, teoso
bara me me wati nawahi ya.
8 Yama e kabaha nafi amosake Teoso ni ya. Afa
bani me ime e kabari ya Teoso yawarebonaka.
Afa bani me ime e kaba ni ya Teoso era nofi
nafimisehiba watarebonaka.
9 Afa bani me ime tikabi ya tiwa tekatomahi.
Me kitara yama hiyara me hiri raboneke, tiwe-
hene. Me tosawaririyahi.
10 Titafa tika owa kitare tiwa awe ya teoso bare
ka yobe toro ya, ati e neba awaka ahi: "Hahi bani
teoso bare ni ya me ta hine okobi ya owehene
hiyaraba wataraba awineke", ati neba awaka.
11 Bani kabehibonaka, yama hiyara hiri nari.
Kitare teoso bare wati nawahebonaka. Yama
hiyara hiri nebonaka, tiwehene, yama tiwatoa-
mone tina tiwa. Tosawaribonaka tiwehene.
12 Tiwehene e ni ya tika owa hiri tikanabone
tike yama hiyara ya. Yama hiyara hiri nebonaka
tiwehene, kitarari. Sesowi nonofa amaka, te
fami. Kirisito ahabematamonaka, he kasome-
bonaha. Tiwehene e ni ya ahi Kirisito hiri

tikanabone tike yama hiyara ya.
13 Oko owa yama hiyara hiri rayaho bani kabe
ya. Oko owa onasawarirabone oni ka bani kabi
fawa onahabone oke. Oko owa yama hiyara hiri
rayaho owehene.

9

Oko yamaba aate otera ama oke te ni ya.

1 Teoso ka yoyose ama oke. Oyehe ya yama
ahi ni onofari ya yama ahi orabone oke. Sesowi
e ka Hiti owahamaro ama oke, Teoso ka yoyose
me one nima. E ka Hiti te nofaharo te amake,
okominahari te ni ya.
2 Makoni Teoso yoyose ama oke te ni ya. Teoso
ka yoyose ama orahamone me one ati na me
awineke, Teoso ati okominari karo me ni ya.
Owa te watoke, Teoso ka yoyose oha owa, Sesowi
nonofa me te tohawaharo te, Sesowi ati okomina
owehene.
3 Te one owa me hora kana me awineke. Owati
e nineke ahi te ni ya:
4 Tera ota narifake, Teoso ati ota kamina ota
te ni ya. Yamata ota aate nemenehe te ni
ya, otara te kakawene te amake te kanawani
manakonebone ya, yama fawaha toha na ya.
5 Ota ka yibote watarawakere. Teoso ka
yoyose me one fanarawake. E ka Hiti nisori me
toha, Sefa toha, ne me fanake. Fani ota nofe-
hemenehe, Sesowi nonofarawa ota yabarawe-
hene ota amake. Me ka yibote ya me tabake
Sesowi nonofa me me yaka na mati. Fara me
nima ota ehene nemenehe yama hiyara ota hiri
rene ota amake.

6 Banabe ya ota famaha yama ota ahi ke, ota
tefe manakonebonehe. Teoso ka yoyose me one
yama ahi kere. Sesowi nonofa me me hinatafa
hike. Me nima ota ehene nemenehe, yama
hiyara ota hiri rene ota amake.
7 Saotato fara me tafe manakone me nawatat-
era me amake. Ofa hiti hinaka ofa yome te
amaka. Ofeya me nanarifa ofeya me yoari fehe
fawate amaka.
8 Owaharira owati amake, e oha owa. Teoso ka
yama hani ati e na na narake, fara owati nima
ati naro.
9 Mowisei ka yama hani ati e narake ahi:

"Bowi tiriko tai na tiriko kababone ma
tikariyahi",

ati ke. Teoso bowi kaminaremata awaka.
10 Era kaminemata awaka. Tiriko kokoro tiriko
koro ne tiriko kabebona ati boti ati ne awaka,
tiriko hati ya. Tiriko nanamosa toha, naka.
11 Tiriko kokoro nima ota nineke, Teoso ka
yoyose me ota, tera ota kanawana ota Teoso ati
ya. Tiriko kokoro tiriko kabate amaka. Teoso
ka yoyose me ka yama ahi ni manakone me
ihabisaboneke, me tafe manakonebonehe.
12 Teoso ka yoyose me one ihi e nineke ahi te
ni ya. Me ihi nima ota ehene nemenehe, yama
hiyara ota hiri rene ota amake, tera ota aate ni
ya ota tefe manakone ya.

Me ihi nima ota ehene raro otake, te ka
yinero ota nikara ota. Ota tefe manakone ota
nahabineke, fara ota. Ota fanarihi ke. Ota ehene
e na ota ehene me totamabone ota ati na otake,

hiyara amosa me nofawa mati, Kirisito tamine.
13 Yama te watorini? Teboro ka yama aahi
teboro tefe me kabate me amake. Teboro ka
yama aahi Teoso ka tana ya yama me tabasi
hinaha me kabate me amake.
14 Hahi hiyara amosa kakamina tohe e naka me
ihi nima, e ka Hiti ati ehene. Mera kanawane ya
me hinatafehibonaka e ka Hiti ati ehene.
15 Ha owa owehene e kere me ihi nima. Owati
e na owa natafi te yana tonahaba owati amakere.
Owati fara tohineke, Sesowi nonofa me tafe
onikara owa. Ohabi ya yama siba ra awineke,
me tafe onikarahaba owa.
16 Otaminahamone okere, hiyara amosa okom-
ina owa. Hiyara amosa okominine oke, Teoso
ati ehene. Hiyara amosa okominari ya yama
hiyaraboneke owa ni ya.
17 Owati ihi amakere. Teoso ati ehene
amaka. Makoni owa kakawarareka, ati kamini
manakone ya. Owati ihi tohehemenehe owa
kakawena amaka.
18 Oko yama ahi ni manakone amake oko yayai
ni tohaharo. Yayai oke, hiyara amosa kamini
hinita oniha owa te ni ya, tera aate ora owa. Tera
aate onemenehe yama hiyara watarene amake.

19 Me ka yama aahi ama okere. Me nafi ka
yama aahi owa oniha oke, Teoso ati yati me
nofawaha me tamibone karo.
20 Soteo me ohiyara soteo me nima onahara
oke, Teoso ati yati me nofawabone mati. Mowisei
ati me nofate me amake. Me ohiyara Mowisei ati
hiri onahara oke. Mowisei ati hiri oremenehe
yama hiyara watarene amake owa ni ya Teoso
ati ehene.

21 Soteo me amara me ohiyara Mowisei ati
hiri orara oke, Teoso ati yati me nofawahibone
karo. Teoso ka yama hani ati onahabiharara oke,
Kirisito ati okataba owa.
22 Me kitara me ohiyara me kitara me nima
onahara oke, Teoso ati yati me nofawaibone
karo, Teoso me hikasomahabone mati. Me
nafi ihi nima owehene nara oke, me tamaha
Teoso ati yati me nofawahibone karo, Teoso me
hikasomahabone mati.
23 Owehene e nara oke, hiyara amosa me no-
fawahibone karo. Owehene amosamone Teoso
ati tehibona onahara oke.
24 Yama te watorini, e kana ni ka yama? E
kakana ka yama ya me tamaha me kana te
me amake. Me nafi amakere, me kitaha mati.
Ohari ta kitaka. Te e nabone teke ahi, hahi
nima. Te kana ni kitahabone teke, te kobo ni tai
tohahabone te.
25 Me kana ni kitate me amake, me tati atori-
bone me ihahabone mati. Ha e e tati atoribone
amara e ihahabone eke. Me tati atori ahabate
amake. Haha yama ahabatera ta e ihahabone
eke, ha e.
26 Makoni kana ni yokana ohine oke. Hine ya
kana okere. E ka owa yama momono kana tohe
nima ona one oke, omano towara owa.
27 Oko abono oyosete ama oke, fara owati
nima oko abono nabone owa. Me ni ya Kirisito
okomina wai onofa okere hawi enoki ya, ha owa.

10

Teoso bara me te nofarabone teke.

1 Ota ka iti me tamine okomina okibone, te
watohabonehe. Ota ka iti me nafi yaka neme-
temoneke Teoso ka neme sabi bofe ya. Me nafi
kariwa nemetemoneke faha baikani ya.
2 Afa me batisa ni nima yama nemetemoneke,
Mowisei ino ya, neme sabi faha itaha famaha ya.
3 Me nafi tafa nemetemoneke, yama Teoso ta
hina me kaba mati.
4 Faha me fawa nemetemoneke, Teoso ta hi-
naharo. Teoso ka yati me ya tabaha ka faha me
fawa nemetemoneke. Afa yati Kirisitomatamona
amaka.
5 Yama hiyara me hiri na me ihi Teoso no-
faremata monaka, me nafi ihi tohinima na mati.
Makoni me ahabemetemoneke hawi enoki ya,
yama honara ya. Me abohi so kanikimeheme-
temoneke yama honara ya.
6 Teoso mera kaminaka e ni ya, e ehene e
rabone e, me ihi nima, yama hiyara me nofaha
mati. Yama hiyara e nofarabone Teoso ati
nareka.
7 Teoso bara me te nofarabone teke. Teoso bara
me me nofehemetemoneke me one. Teoso ka
yama hani ati e te amake ahi:

"Me naorisehemetemoneke, me tafahabone
mati, yama me fawa, nabone mati. Faya me
naomisehemetemoneke, me abe ahi nabone
mati",

ati ke, bowi kanamori me nofaha mera kami-
naro.
8 Me one ihi nima e ehene rabone eke, me ka
yibote amarawara me ahi narawa mati yama we

one ya. Me ihi e na me ahabemetemoneke, 23
mio me tohaha mati, yama we oharia ya.
9 Ha e bisa Kirisito e totomi rabone eke. Me one
ihi e na maka me waka hirawemetemoneke.
10 Teoso e hora karihi nabone eke. Me one
Mowisei hora kana hinamati mera waka nemata-
monaka.
11 Teoso ehene e nematamonaka ahi, mera
kanawanahari, yama hiyara me hiri rabone
mati. Afa yama me kamina yama hani me rawi
nemetemoneke, era me kanawana mati, Teoso
amo nibona yabore ka yama ya.
12 Makoni tikitamone tina tiwa tekatomabone
tike, tisaraba tiwa.
13 Inamati tiwa yosehiba ama tike, e nafi yosi
nima. Teoso tiwa kasomebonaka, tikitabone
tiwa. Tiwa kanawanehibonaka, hasi tinahabone
tiwa, yama hiyara hiri tirahabone tiwa.
14 Makoni teoso bara me te nofarabone teke.
15 Yama te watoha te awineke. Yama okomina
te siba nahi, te ati boti ya.
16 Kirisito ka fi e fawaha, "Teoso faya amake",
e ati te amake. Kirisito emene e wati nawahate
e amake, ahabemata. "Kirisito ka me e amake",
e ati te e amake. Kirisito ka bao e ebe ne e
kaba, te e amake. Kirisito abono e wati nawahate
e amake, hiwa ta nemata. "Kirisito ka me e
amake", e ati te e amake.
17 E nafi fare Kirisito ka bao e kabate e amake.
E yoro tokowamake, bao ohari nima, e abono
oharia nima.
18 Ihayeo me te wati nawahahi. Teoso ka tana
ka bani me me kaba Teoso ka me amake, Teoso
ka tana tohi karo.
19 Owati e nineri, bani me okomina owa, me
me ta hina mati, teoso bara me ni ya? Teoso

yokana memone ona owati amakere, teoso bara mati. Bani me ime hiyaramone ona owati amakere bisa.
20 Owati amake haro: Bani me me ta nineke hinamati me ni ya, one oke. Teoso amare ni ya bani me me ta nineke. Haha bani me te kabi ya hinamati me ka me te tohahabone teke. Te ehene e rabone teke ahi.
21 Me hinamati ka fi te fawi ya e ka Hiti ka fi te fawarabone teke. Me hinamati tatafa ka yama ya te tafi ya te tafarabone teke e ka Hiti tatafa ka yama ya.
22 E ka Hiti e nayawarahabone eke. E kitarabone eke, ehene.

Bani me ime kaminematamonaka tasa.

23 Fara yama onofa ya yama hiri hina oke. Yama nake, hiri nabana, hiri orahabone onaharo, me one onarifahabone oni karo. Yama nake, hiri nabana, amosaraharo.
24 E ka one me ni ya yama amosara e hiri rabone eke. Fara yama e nofa e hiri rabone eke. Yama me hinofa ta e hiri nabone eke.
25 Mekato ya tiki ya bani me ime tikaniki ya me aate tirahabone tike, bani me tamine timitaba tiwa. Teoso bara me ka teboro ka bani tohe ya toha, teoso bara me ka teboro ka bani tohare ya toharihi, nebonaka.
26 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Teoso ka wami amake. Teoso ka wami ka yama nafirawa amake",

ati ke. Yamata nafi Teoso ka yama amake.

27 Sesowi nonofa amare tiwa ha ne ya tiki ya
taboro ya, yamata nafi tikababa ama tike, tiwa
kakawe ya. Aate tirehibonaka, yamata tamine
timitaba tiwa.
28 Ati yana ne ya teoso bare ni ya yamata
me ta namone ati ne ya yamata tikabarabone
tike. Yamata tikabi ya teoso bare tinofamone ati
nebonaka.
29 Yamata kaminare ya tikababoneke. Ati boti
nehi tiwatorehibonaka.
30 E tafaha, "Teoso faya amake", e ati ni ya yama
hiyaraba e hiri ra eke, bani e kabaha e.
31 Titafa Teoso wati tiwahabone tike. Yama
tifaha Teoso wati tiwaha, tinahabone tike. Teoso
amosemona me ati naboneke tiwehene. Fara
yama nafi hiri tina Teoso wati tiwahabone tike,
Teoso amosemona me ati nibone karo.
32 Yama me hinofaraha ya tiwehene toharabone
tike, Teoso me nofibone karo. Soteo me toha,
bara me toha, Sesowi nonofa me toha, na mati.
33 Yama me hinofa ya owehene tohahabone oke.
Yama onofa ya owehene toharabone oke. Yama
me hinofa ya owehene tohahabone oke, Kirisito
me nofibone karo, Teoso me hikasomahabone
mati.

11

1 Fara owehene nima te ehene nabone teke.
Kirisito ehene nima owehene nineke.

Me fanawi kaminematamonaka.

2 Te tamine omitara oke, te ati katamoraha-
mone te, aya yama nafi okominaha ya. Te ehene
amosake. Aya yama okomina hiri ni te fawa
kere.

3 Yama one okomina okibone. E nafi Kirisito
yosete amaka. Makiti fanawi yose, te amaka.
Teoso Kirisito yose, te amaka.
4 Makiti Teoso ati kamine tati karafarehi-
bonaka. Ora ne tati karafarihi nebonaka. Tati
karafe ya Kirisito he yoyose tohe hiyaremona ati
nebonaka.
5 Fanawi Teoso ha na tati karafaboneke. Teoso
ati kamina tati karafa naboneke. Ihi e ri ya maki
hiyaremona ati naboneke. Tati karafari ya e
naboneke ahi, me tati nafi sowe na me nima.
6 Fanawi tati karafari ya tati seo ni ya yama
siba rene amake. Fanawi tati sowe na kokoma
naboneke. Tati seo na kokoma, naboneke.
Makoni tati karafaboneke.

7 Makiti tati karafarehibonaka, Teoso nima ne
kari. Makiti Teoso amosi namote amaka. Fanawi
maki amosi namote amake bisa.
8 Hibati ya fanawiteba makiti hiri ni tohe-
hemetemone amake. Makititeba fanawi hiri ni
amarematamona amaka.
9 Teoso fanawi hiri nematamonaka, makiti
kabonehe. Fanawi ka makiti amarebona hiri
nematamonaka.
10 Fanawi tati yoto kana me inamati hiwa-
toaboneke, maki hiyoseharo.
11 Sesowi nonofa fanawi me nofake, mera
kasomarawabonehe. Sesowi nonofarawa mak-
iti mera nofa, narawake, me hikasomarawa-
habonehe.
12 Fanawi makiti hiri nimetemone amake.
Makiti me watate me amake fanawirawa ni ya.
Teoso me nafi hiri nematamonaka.
13 Himata nima te ati ribe? Yama amosa awine
te ni ya, fanawi tati yoto kara Teoso ha ni karo?

14 Yama e watoke haro e nafi, makiti tati kone
kayabo kokoma ne karo.
15 Amosa, ke haro e nafi ni ya, fanawi tati
kone kayaborawi karo. Fanawi amosake, tati
kone kayaborawaro. Tati konebone Teoso ta
hirawemetemoneke, yoto karawibone karo.
16 Te ka owa owati nofareba nehiba ama?
Owati e na tabora nafi ka fanawi nafirawa
oyosete ama oke. Kirisito ka me nafi ati e te me
amake ahi fara owati nima.

Yama hiyara te hiri namone teke, te tafaha te heoniao ya.

17 Tera oyosewaha okibone. Tera okahi-
yararabone oke. Heoniao te hiri na te ehene
amosakere. Yama hiyara te hiri nineke.
18 Te abe mono namone teke heoniao te hiri
na te. Me ati omitara oke, tera me kamina mati.
Keye me hiri ra me awineke.
19 Yama amosake owa ni ya, te abe mono ni
karo. Te one me owatoabone oke waha, me ihi
amosa mati.
20 Heoniao e hiri na e tafaha e ka Hiti e wati
nawahate e amake. Te ka heoniao ya te tafaha
e ka Hiti te wati nawahamone te ati na te wati
nawahi nofareno awaka.
21 Te one me tafi tai tohaha te one me hasi
nofamoneke, me tafeba watara me fimiha mati.
Te one me hano, nofamoneke.
22 Te tafa, yama te fawa, nabisabone teke fare
te ka yobe ya. Me honara me kokoma nineke
te ehene, me tafe watara mati. Sesowi nonofa
me te hiri kineke yama hiyara ya, Teoso ka mati.
Himata nima owati ribe te ni ya? Tera okahi-
yaribana? Yama te hiri na okahiyararabone oke.

23 Yama okominaharo oke te ni ya, e ka Hiti
hikaminaharo owa ni ya, e naro ahi: E ka Hiti
Sesowi me ya tabehimatamonaka yama soki ya,
he ya tataba mati, me ka owa ta hinehibanoho
me one ni ya. Bao itihi
24 "Teoso faya amake", ati nematamonaka. Bao
ebe nematamonaka. Ati yana nematamonaka.
"Oko ime amake haro, ta onahabonehe tera oka-
somahabone owa. Owa te wati nawahatehabone
teke, fara bao te kabi ka yama ya".
25 Me tafi hawa tohi ya kobo ititasehimatamon-
aka. Ati yana namatasehimatamonaka. Haha fi
oko emene nima nineke haro. Ohabi ya Teoso te
ya tabe kotarato yati hiri nebonaka. Fara te fawi
nima oko ahabi wati nawahi te tehabone teke,
ati nematamonaka.
26 Fare hahi bao te kabi nima e ka Hiti ahabi
kamini te nineke. Fara haha fi te fawi nima ahabi
kamini te nineke. Te ehene e na fawa rabone
teke. Te ehene e nasa nabone teke kame ya.

27 E ka Hiti ka bao te kaba, hinaka fi te fawa,
na yama hiyara te hiri ni ya e ka Hiti ahabi te
siwa nihabone teke, abono ya emene fame te
siwa nihari.
28 E ka Hiti ka bao te kaba, hinaka fi te fawa,
nabone te ati na tera te kakatomahabone teke.
29 E ka Hiti abono te wati nawahabone teke,
abono hinaka me tohahari. Abono te wati
nawahare ya Teoso tera kakobonaka.
30 Makoni te one me kiti nofara me amake, me
tamaha mati. Te one me tamaha me kiya, nofa
me amake. Te one me ahaba, ke afa yama ihi.
31 Era e kakatomi ya Teoso e nayawarahabone
eke.

32 E ka Hiti e ehene yawe ya era kosi te amaka,
e ka owa yawe biti kosi ne nima. Ehene e te
amaka ahi, era nahabirabona karo, me one Teoso
ka me amara mera nahabi ya.
33 Makoni owati e nabone oke ahi: Heoniao
te hiri na te abe noki nabone teke, te nafi
tafahabone te.
34 Te fimi ya te tafahabone teke fare te ka
yobe ya. Heoniao ya te tafi hiyari ya Teoso te
nayawabone teke. Okomatasi ya te ni ya yama
one okominatasahabana oke, tera oyoseha owa.

12

Teoso Kanamori yama yoro tokana ta te amaka e ni ya, e one me e narifabone e.

1 Teoso ka yama okomina okibone, e ahi naro,
te watohabonehe.
2 Kirisito te watori ya mata yati hiri ni teoso
me tohaha me te yobi kanehemete te amake, me
ati watara mati, tera me keyeha te. Afa yama te
watoke.
3 Makoni te narabo nima okibone. "Sesowi
hiyakara", me ati na Teoso Kanamori ati me
kaminakere. "Sesowi e ka Hiti amaka", me ati
na Teoso Kanamori ati me kaminake.
4-5 Teoso yama yoro tokana ta te amaka e ni ya,
e ka one me e narifabone e. Teoso Kanamori ta
oharite amaka. E ka Hiti ohari, tehi amaka.
6 Teoso yama yoro tokana ya e ati boti hiri kite
amaka, e nafi. Teoso ta oharika.
7 Yama yoro tokana ya Teoso Kanamori era hiri
kite amaka, e one me e narifabone e.
8 Owa Teoso Kanamori hikanawanebonaka,
yama watohibonaha, hikaminahabonehe.

9 Owa Teoso kitehimona ati nebonaka, fare
Teoso Kanamori ehene. Owa era nanakitama
toha nebonaka, Teoso Kanamori ehene. Teoso
Kanamori ta oharika.
10 Owa yama namohibonaka, Teoso Kanamori
ehene. Owa Teoso ati kaminebonaka. Owa me
ati mite yama siba nebonaka Teoso Kanamori
ati tabiyo. Owa me one ati ya ati tohawe-
bonaka. Teoso Kanamori ehene owa me ati
kaminebonaka, me ati hihiya na me ati.
11 Afa yama nafi Teoso Kanamori ehene
amaka, ohariari. E nafi ati boti hiri kite amaka,
fare ati ya.

Kirisito abono kote me te tohake.

12 E kote tamake, kobobo naro, e abono oharia
e. E abono nima e te e amake, Kirisito ka me e.
13 E tamaha e iibofarisa e ohariwahamate
amake, e abono nima e na e. Teoso Kanamori
ehene soteo me toha, soteo me amara me toha,
yama aahi me toha, yama aahi me amara me
toha, na me e amake. Teoso Kanamori fare ta
te amaka e nafi ni ya.
14 E abono kote oharitera amake. E kote tamate
amake, kobobo naro.
15 E teme ati yana nibana, ati e naro ahi: "E
abono kote ama okere, e yehe ama ora owa",
ati naba ama? E teme ati e ni ya e abono
kote tohamarahaba ama? E abono kote tohasa
naboneke.
16 E warabo ati yana naba ama, ati e naro ahi:
"E abono kote ama okere, e noko korone ama
ori karo", ati naba ama? E warabo ati e na e
kote tohamarahaba ama? E abono kote tohasa
naboneke.

17 E abono nafi e noko korone hinama tohi ya,
himata ya me ati e mitaribe? E abono nafi e
warabo hinama tohi ya himata ya yama mahi e
hisi ribe?
18 Teoso e abono kote nafi kobobo nite amaka,
fare ati ya.
19 E abono kote oharia e tohi ya himata nima
e abono ribe?
20 E abono kote tamaha kobobo na e abono
oharia amake.
21 E noko korone e yehe hiyaraba ama, ati e
naro ahi: "Tiwa onofama okere", ati naba ama?
E tati ati e naba ama ahi, e teme hiyararo: "Tera
onofama okere", ati naba ama?
22 E abono kote kitara ta e nofake mata ya.
23 E abono kote aamosa raba na e kakatomate
e amake mata ya, e abono kote namohinara toha
naro.
24 E abono kote aamosa na kakatomi yokana e
toharaboneke. Teoso era yoro tokaniwamerika, e
abono kote kobobo ni nima. E ka one me aamosa
raba na mera kakatomate amaka mata ya,
25 e abe mono ribone karo. E abe nofahabone
ati nareka, fara e nafi.
26 E ka owa yama hiyara karime ya e nafi
yawahabone eke. E ka owa me kahiyari ya e nafi
yayai nabone eke.
27 Kirisito abono nafi me te amake. Kirisito
abono kote me te tohake, te nafi.
28 Teoso tera yoro tokaniwamerika, Kirisito ka
mebone me te. Teoso ka yoyose me tai toha, me
nowati ya Teoso ati kakamina me yotoha, me
nowati ya era kakanawana me toha, me nowati
ya yama nanamo me toha, me nowati ya era
nanakitama me toha, me nowati ya era nanarifa

me toha, me nowati ya era yoyose me toha, me
nowati ya me one ati ya me ati tohawa me toha,
nineke.
29 Me nafi amakere, Teoso ka yoyose mati. Me
nafi amakere tasa, Teoso ati kakamina mati. Me
nafi amakere tasa, era kakanawana mati. Me
nafi amakere tasa, yama nanamo mati.
30 Me nafi amakere tasa, era nanakitama mati.
Me nafi amakere tasa, me one ati ya me ati
tohawa mati. Me nafi amakere, me ati kakamina
mati, me ati hihiya na me ati.
31 Yama tai tohaha hiri ni te watohabone
onahara oke. Hawi one okomina okibone mata,
amosaro mata ya.

13

E abe nofahabone eke.

1 Tabora nafi ka me ati owato, Teoso nanarifa
me ati owato, ona me one onofarihi oni ya feho
koba na moni nima owati nabone oke, owati
amosara owa.
2 Teoso ati nafi kamini owato, yama nafi owato,
Teoso kitehimona ona owati ihi yati ehebote toka
na me one onofarihi oni ya otaminarabone oke
Teoso ni ya.
3 Owa okahiyaribone ka me honara me ni ya
oko yama nafi ta, owa me sari kanahabone owati
yana rihi ni ya, me one onofarihi oni ya Teoso
owa kakawarehibonaka.
4 Me nofi yokana ohi ya me noki onahabone
oke, oyawara owa. Ohamarahabone oke me
ni ya. Me okayawarabone oke. Owa okahi-
yararabone oke fara owa. Otaminahamone
orahabone oke.

5 Yama hiyara otirabone oke. Me okahi-
tirabone oke. Yawakabote orahabone oke. Me
ihi hiyara wati owahamarabone oke.
6 Yayai orabone oke, yama hiyara hihiri me
kitaha me ihi. Yayai onahabone oke, yama
amosa hihiri me kitaha me ihi.
7 Me ka yama hiyara okominarabone oke. Keye
me hiri namone orahabone oke. Yama hiyara me
hiri nabone orahabone oke owati boti ya. Yama
nawaha noki onahabone oke, me nofi yokana ohi
ya.

8 Me nofi yokana ohi ya me nofi fawa oter-
abone oke. Teoso ati kakamina me ati fawa
tehaboneke. Me one ati ya me ati tohawa me ati
fawa, tehaboneke. Yama wawato ka yama wato
fawa, tehaboneke.
9 Yama nafi e watokere mata. Teoso ati kamini
nafi e watorihi ke mata.
10 Yama toyabo ya yama wato yokana e tohate-
habone eke. Haha hibayata ka yama e watoha
ahabatehaboneke.
11 Onafiri ya mata inamatewe ati nima owati
namaro ama oke. Inamatewe ati boti nima owati
boti namaro ama oke. Onafiwaha inamatewe
ehene nima owehene namakere.
12 Teoso wato yokana oha okere mata. Yama
toyabo ya Teoso wato yokana ohatehabone oke,
fare Teoso owa wato nima. Hibayata ya e ka
owa kanamori awehi nima e nineke, esibiyo ya,
hine awi yokana toharari. Yama toyabo ya Teoso
yokana e awatehabone eke.
13 E ati boti ya Teoso kitehimona e ati ni ka
yama amosake. Yama amosa, nabisake haro,
Teoso e noki ni ka yama. Ha ita yama amosi mati

tohake haro, e ka one me e nofi ka yama.

14

Yama e wato ka yama amosake, e ka one me e narifabone e.

1 Yama amosake, e ka one me e nofi karo. Yama amosa nabisake haro, yama e wato ka yama, e ka one me e narifibone ka yama. Ha ita yama amosake haro kasiro ya, Teoso ati kamini e wato ka yama.

2 E ati hihiya na Teoso e hiyarabone eke. E ati hihiya na e ati me watoraboneke, Teoso ka yama e kamina e, Teoso Kanamori ati ehene.

3 Fara e ati ta ya Teoso ati e kamini ya e ka one me e narifabone eke. E ati me miti ya me yayai naboneke. Me kitahaboneke e ehene.

4 Me ati hihiya na fara hine me narifaboneke. Haha Teoso ati me kamina me me narifaboneke, Kirisito ka mati.

5 Te nafi ati hihiya ni ya yayai onahabone oke. Oko yayai ni yokana tohahabone onahara oke, Teoso ati kamini te wato ya. Teoso ati e kamini ka yama ta amosake. E ka one me ati hihiya na ka yama aamosa raba ke. E ati ya me ati me kamini ya me one ni ya yama amosa, naboneke. Sesowi nonofa me me narifaboneke.

6 Ota one mati, e tabaha owati hihiya na tera onarifaraba owa awine oke. E ati ya Teoso yama hinamoa okomini ya te ni ya tera onarifahabone oke. Yama te watohabone okomini ya tera onarifa onahabone oke. Teoso ati okomini ya tera onarifa onahabone oke. Tera okanawani ya tera onarifa onahabone oke.

7 Hohori ya fiorao famaha yati kerene fara e
nima nineke. E ka owa fiorao teo ne fiorao teo
ni yokana tohare ya himata nima ayaka miti e
ribe? E ka owa hohori fo ne hohori fo ni forima
re ya himata nima ayaka miti e ribe?
8 Torobeti ati e yana ni ya saotato me abe fito
kite me amake. Torobeti ati yokana tohari ya
saotato me abe fito karahaboneke.
9 Tiwati hihiya na owa tihiyari ya tiwati omi-
tarahabone oke. Hine ya tiwatiboneke.
10 Me ati tamaha me awineke, bofe ka mati. Me
nafi ati watohinake.
11 E ka owa fare ati hiri ne ati owatorehi-
bonaka. Bare ohaba ama oke he ni ya. Bare-
bisabonaka owa ni ya.
12 Yama wato te nofate te awineke, Teoso
Kanamori ehene. Yama amosake kasiro ya haro,
te abe narifi wato ka yama, Kirisito ka me te.
13 Te ka owa ati hihiya ne Teoso aate nebonaka,
he kanawanehibonaha, fare ati kaminamatase-
hibonaha me one ni ya me ati ya.
14 Owati hihiya na Teoso ohiyara oko kanamori
Teoso ha naboneke. Owati boti ta yama wa-
toraboneke, yama okomina owatori karo.
15 Himata nima oribe? Oko kanamori ya Teoso
ohiyarahabone oke, owati hihiya na owa. Fara e
ati ya owati toha nabone oke, yama owatobone
karo. Oko kanamori ya oyakabone oke, owati
hihiya na owa. Fara e ati ya oyaka onahabone
oke, ayaka owatobone karo.
16 Tiwati hihiya na Teoso tikahiyara yama me
watora tiwati me watoraboneke. "Ame", me ati
raba me awineke, tiwati me mita mati, "Teoso
faya amake", tina tiwati.

17 Teoso ni ya "Faya amake", tina me one ta
tinarifarine tike.
18 Owati hihiya te ama oke bisa, mata ya.
"Teoso faya amake", ote ama oke.
19 Heoniao ya owati hihiya naba
wataraboneke, owati me watoramone me
wataribone karo. Fara owati hiri onahabone
oke, me okanawanabone owa.
20 Ota one mati, matehe nima te rabone teke.
Matehe nima e na e amosake, me nafi e nofaharo.
Matehe ka yama wato nima e ni ya e amosakere,
yama wato yokana e tohararo. E ehebote ati boti
ya te ati boti tohahabone teke waha.
21 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Me ohiyarahabone oke, haha mati. Bara me
oyosebana oke, owati me kaminaba mati
me ni ya, fara me ati ya. Bara owati me
kaminakene owati me mitaraba me amake,
haha mati",

e ka Hiti ati ka.
22 Makoni e ati hihiya na Teoso kiti e namohab-
one eke, Sesowi nonofa me amara me ni ya.
Sesowi nonofa me e tohaha Teoso ati e kamina e
abe hiyara, fara e ati ya e ati tohahabone eke.
23 Te ka heoniao ya te nafi ati hihiya narawi ya e
ka one yama me watora me sawi ya himata nima
me ati ribe? Sesowi nonofa me amara me sawi
ya himata nima me ati ribe? "Me rabikarini?" me
ati naba me awineke.
24 E ka owa Sesowi nonofa tohare ya toharihi,
bare tohe ya toha, ne te ka heoniao ya kiyomake
fara te ati ya hinaka yama hiyara te nafi kamina

te ati mite ya ati e neba awaka ahi: "Owehene
hiyara owa awine oke", ati neba awaka, te nafi
ati mite karo.
25 Haha yama hikehemoha te watowahabone
teke waha. Sone ya Teoso amosemona ati
nebonaka. "Teoso sawika te baikani ya. Keye
amakere", ati nebonaka.

Te ka heoniao ka yama amosaboneke.

26 Ota one mati, owati te mitahi. Te yoro
tokowami ya te ka owa Teoso tahi hiri nebonaka.
Owa tera kanawanehibonaka. Owa Teoso
yama hinamoa kaminebonaka. Owa ati hihiya
nebonaka. Owa ati hikaminehibonaka. Afa
yama nafi te hiri ni ya te abe kasomabone teke,
Teoso ka me te.
27 Te one me ati hihiya na me tamaraboneke.
Me fami ya me fama, me terei tohi ya me toha,
naboneke, me oohariki na mati. Owa me ati
kaminebonaka.
28 Me ati kakaminaba watare ya me ati yana
raboneke te baikani ya. Fara hine me hi-
yaraboneke, Teoso me hiyara na mati.
29 Me one fara ati ya Teoso ati kamina,
naboneke. Me fami ya me fama, me terei tohi
ya me toha, naboneke. Yama me kamina me ati
me one mita yama me siba ni forima naboneke
mata.
30 Te ka owa me one hiyare hahi itari ni ya
Teoso ati yana ne ya owa ati fawa nebonaka.
31 Te nafi Teoso ati kaminabone teke te
oohariki na te, te nafi yayai nibone karo, te nafi
yama wato nibone karo.
32 Teoso ati me kamina hine me maki ni-
haboneke.

33 E ati yana kanikima na Teoso nofatere
amaka. Yama e na ta Teoso nofaka ahi amosaro.
34 Te fanawiri ati yana raboneke te ka heoniao
ya. Tabora nafi ka Sesowi nonofa me ihi e teha
me amake ahi. Fara fanawi maki ati nima ihi
nabone Teoso ka yama hani ati te amake.
35 Fanawi yama watohabone ati yana raboneke
heoniao ya. Maki aate naboneke fare me ka
yobe ya. Heoniao ya fanawi ati yana ni ya yama
hiyaraboneke.
36 Te amakere, Teoso ati te kaminibaha te.
Teoso ati te kamita te oharirihi ke.
37 Te ka one Teoso ati kakamina me tohaha-
mone me ati, Teoso ka yama me watohamone me
ati, ni ya me ati yana nahi, owati amosamone me
ati na mati, yama hani ka owati. Owati amakere.
E ka Hiti tera yoseka.
38 Owati me miti ya yama amosaboneke. Owati
miti me nofari ya Teoso ati me kaminama-
raboneke.
39 Teoso ati kamini te nofi ya yama
amosaboneke. Me ati hihiya na me ati te fawa
nirabone teke.
40 Yama e na ta Teoso nofaka ahi amosaro, te
ka heoniao ka yama nafi.

15

Kirisito wamisamematamonaka.

1 Ota one mati, hiyara amosa okominamatasa
okibone, aya okominibaharo, afa te nofibaharo,
te nofasa naro.
2 Efe Teoso ati okominibehi ati nofi te fawa re
ya Teoso tera kasomebonaka. Teoso ati nofi te
fawa ni ya Teoso tera kasomarehibonaka.

3 Aya e tabiro ya Kirisito tamine tamehi okominaharo ama oke, owa me kanawana owa. Efe Kirisito tamine okominatasahabone oke, tamine amosi mati tohahari, e nari ahi: Kirisito ahabematamonaka, e ka yama hiyara manakone nahabihibonaha. Fara hibati ka Teoso ka yama hani ati nima ehene nematamonaka, ahabari.
4 Me hikamomatamonaka. Yama we famaha nowati ya yati namatasehimatamonaka, fara Teoso ka yama hani atimetemone nima.
5 Sefa hiwehimatamonaka. Yama we one ya he ya tataba me 12 na me hiwatasehimatamonaka.
6 Yama we one ya he nonofa me tamaha me hiwatasehimatamonaka 500 me fiya kana mati, me yoro tokana mati. Afa me one ahaba me one sawisa ke, me tamaha mati.
7 Tiako hiwatasehimatamonaka. Hinaka yoyose me nafi hiwatasehimatamonaka tasa. Efe Kirisito tamine amaka, tamine amosi mati tohahari.
8 Owabisehimari amaka, fare awibanoho. Inamatewe wati hihiya ne nima onahamaro ama oke, amo ni yokana amare ya watahari.
9 Taiti ya owehene hiyaramaro ama oke Sesowi nonofa me ni ya, Teoso ka mati. Fara owaharine oke ha owa, Sesowi ka yoyose owa, yama hiyara e na hiri onahamaro owa nafiharo. Owehene hiyakerene Teoso owa ha nemari ama oke hinaka yoyosebona owa.
10 Owehene hiyakerene Teoso owa nofehimarika. Manakobisa yama amosa hiri owahine oke, ehene. Oko yama ahi ni fiya toneke, me one ka yama ahi ni ya. Oko kiti owehene amakere. Teoso owa narife ehene amaka.

11 Efe Teoso ati okominaharo ama oke te ni
ya. Efe Teoso ati me kamina, naroke, Sesowi ka
yoyose me one. Ota ati te mitaha Teoso ati te
nofawaharo te amake.

E wamisamahabone eke bisa.

12 Te ni ya Teoso ati ota kamina Kirisito
ahabe yati name tamine ota kaminaro otake.
Himataba te one me ati e nineri ahi, e ahaba yati
namarabone me ati na mati?
13 E yati namahaba watari ya Kirisito yati
namarenamata amaka.
14 Kirisito yati namare ya e kaminarehina
amaka. Kirisito ati te nofarene te amake.
15 Kirisito yati namare ya Teoso tamine ota
kamine keye toha awineke, Kirisito hiri name-
himona ota ati ne kari. E yati namahaba watari
ya Teoso Kirisito hiri namarenamata awaka.
16 E yati namahaba watari ya Kirisito yati
namarenamata amaka.
17 Kirisito yati namare ya Kirisito ati te no-
farene te amake. Kirisito yati namare ya Teoso
tera kako fawa rena amaka, te ka yama hiyara
ihi.
18 Kirisito nonofa me ahaba hine me ahabene
me amake.
19 Yama toyabo ya Teoso taboro ya e winahaba
watari ya e rabika nima e nene e amake. Haha
Kirisito nonofa me amara yama me watoha me
awineke mata ya. E nima me ra me awineke.
20 Keye amakere haro. Kirisito yati
namehimatamonaka. E ahaba yati namibone
kanawanehimatamonaka.
21-22 E ka owa Atao ohari yama hiri hina ihi e
ahabate e amake, e nafi. E ka owa Kirisito ohari

yama hiri hina ihi e nafi yati nama, tehabone eke.
23 E naboneke ahi: Taiti ya Kirisito yati name-
himatamonaka baha. Kirisito kame ya hinaka
me yati namatehaboneke bisa.
24-25 Manakobisa me inamati tosemebonaka
fare bati Teoso ni ya waha, he me nofara
mati. Mera mowa naka mata. Me kitahaba me
watamarahaboneke ehene. Me me yosehaba me
watamarahaboneke ehene.
26 E ahabiba watamaterabone eke fahi, Kirisito
kite ehene.
27 Teoso ka yama hani ati e te amake ahi:

"Me kitararake ehene, me nafi",

ati te amake. Ehene Teoso ta kitare watare-
bonaka. Fare Teoso ati ehene amaka.
28 Me nafi kasawari Teoso biti hawa tohe ya sone-
hibonaka Teoso nokosi ya, fare bati. Fare Teoso
ehene amaka, biti kitahi me nafi kasawarihari.
Faya Teoso yama nafi Hiti tohawehibonaka, me
nafi ka Hiti toha nari.
29 E yati namahaba watari ya himataba me e
batisa te e amari, me ahaba me ni ya? Me ahaba
me yati namehene me amake.
30 E yati namahaba watari ya himataba Teoso
ati okominine ori? Teoso ati okomina owa
me kakoke, owa me nahabihabone me ati na
mati. Teoso ati kamini fawa onehene ama oke,
ohabaribone karo.
31 Ahabinima onofa ama oke fara yama we
nima. Ota one mati, keye amakere. Yayai one
oke, e ka Hiti Kirisito Sesowi ya te tabaha te
ehene. Keye amakere tasa haro.

32 Efeso ya osawi ya me mono onaharo ama
oke, bani hamehi nima me na mati. Yama hinita
ama, hiri onaharoho? Yama hiri onaharoke
Teoso ni ya. E yati namahaba watari ya ayaka
hiri ni e ohariene e amake. E ahabi ya e
ahababone eke.
33 Tera te keyehariyahi. "Me ihi hiyara me ya e
tabi ya yama hiyara e hiri nabisabone eke", me
ati te me amake. Afa keye amakere.
34 Te tafihi. Te ehene amosahi. Yama hiyara
hiri ni te fawa nahi. Te ka one Teoso wato yokana
me tohakere. Te kokoma rine?
35 Me one ati e naboneke ahi: "Himata nima e
yati nami tehani amari? Himata nima e abono
naba amari?" me ati naboneke.
36 Yama me watokere. Yama e koro na yama
noki ahabate amake. Yama noki ahabari ya
aboni yanaraboneke.
37 Yama noki ta e koro te amake, tiriko noki
toha, yama one noki toha naro. Yama aboni e
koro tera amake.
38 Teoso yama hinofa nima yama aboni te
amake, yanaharo.
39 Bani me aboni nima e abono rineke. Bani
biti me aboni nima e abono kere. Aba me aboni
nima e abono rihi nineke.
40 Bofe ka yama nima neme ka yama tera
amake. Neme ka yama amosi nima bofe ka yama
amosi tera amake.
41 Bahi ka yama amosi nima abariko ka yama
amosi rihi, abariko ka yama amosi nima amowa
me ka yama amosi rihi, ke. Amowa me ka yama
amosi nima amowa me one ka yama amosi tera
amake.

42 E e nineke bisa. E ahabi ya e yati namatasi
ya e abono e namateraboneke ahi, haha e abono
nima. E ahabamaterabone eke fahi.
43 Hibayata ka e abono hiyakere, kitararo. E
yati namatasi ya e abono amosawahaboneke,
kitawaharo waha.
44 Haha e abono bofe ka amake. E yati
namatasi ya e abono neme kaboneke. Bofe ka
yama aboni na, neme ka yama aboni na, teha
amake.
45 Teoso ka yama hani ati e nineke ahi:

"Eteba Atao tohe yati nawahematamonaka",

ati nineke. Atao owa kamakimatamonaka,
kanamori tohahari, yati era totoniha.
46 E abono bofe ka tai toehemetemoneke. Man-
akobisa e abono neme ka yotohaboneke.
47 Atao abono bofe kamatamona amaka, wami
hiri ni tohahari. Atao owa neme ka amaka,
kakehimata neme ya.
48 Haha bofe ka Atao nima me nineke. Atao owa
neme ka nima me nineke, neme ka mati.
49 Ataomatamona nima e nineke mata. Yama
toyabo ya e e tehabone eke Atao owa nima, neme
kari.

50 Ota one mati, owati te mitahi. E abono
tohawari ya Teoso ya e tabateraba e amake neme
ya. Haha hibayata ka e abono ahababoneke.
Manakobisa neme ya e abamaterabone eke.
51 Owati te mita. Yama okomina okibone,
me one hiwatoraharo. E one me ahabarahaba
me nahaba me amake. E nafi tohawatehaba e
amake.

52 E tohawakabote nabone eke, fara Teoso ka
torobeti ati yana ni ya, Teoso amo ni ya. Torobeti
ati yana ni ya me abohi yati namahaboneke.
Faya me ahabamateraba me amake waha. E nafi
tohawatehabone eke fahi.
53 Hibayata ka e abono ahababoneke. Yama
toyabo ka e abono ahabamateraboneke, Teoso ati
ehene.
54-55 Fara Teoso ka yama hani ati nima yama
naboneke fahi.

"Me ahabamateraboneke Teoso kitehi ati
ehene",

ati te amake.
56 E ahabate amake, yama hiyara e hiri naro.
E ka yama hiyara e watote e amake, Teoso ka
yama hani ati nima e ehene raro. Teoso ka
yama hani ati e mitaremenehe e ka yama hiyara
wataramone e ati nene e amake.
57 "Teoso faya amake", e ati te e amake, Teoso era
kasome kari. E kitake, e ka Hiti Sesowi Kirisito
ehene.
58 Ota one mati, tera onofa owa, makoni Teoso
ati nofi te fawa rabone teke, te kitaha te. E ka
Hiti ka yama ahi ni te fawa rabone teke. E ka
Hiti te ka yama ahi ni manakone nahabihibona
te watoke.

16

Yinero te ta nabone teke Soteya ka me ka yinerobonaha.

1 Yinero tamine okomina okibone, Teoso ka me
ka yinerobonaha. Me ni ya yama okominaha

okominawamabone oke te ni ya, fara me ihi
nima te ehene nabone te, Karasia ka Kirisito ka
mati.
2 Fara tomiko nima te ka one yinero kote
me yabahaboneke, te tonihebonaha. Hahi hi-
naka yinero tamare yinero nafire ta nebonaka.
Hahi hinaka yinero tamehi yinero nanafi ne ta
nebonaka. Te taboro ya oki ya owati yana ni ono-
farahabone oke, yinero te ta nabone ona owati.
Yinero hawa tohehibona onahareka onokosi ya.
3 Te taboro ya oki ya te ka one me te siba naba
teke, me te wasi ya yinero me towakabone mati
Serosarei ya, me oyosemaki ya. Oko yama hani
me towakaboneke.
4 Me ya tabi onofi ya me ya otaba onahabana
oke.

Tera yaka onahabone oke.

5 Okahabana oke Masetonia ya. Masetonia fiya
onami ya kobo onamabana oke te ni ya.
6 Oko sawi yabo ya oko sawi yabo nabana oke
te ni ya. Sire ya osawi ya osawi onahabana oke te
ni ya. Tabora one okiba ya owa te kasomabone
teke.
7 Oko sawi yabohabone onahara oke te ni ya
mata, Teoso hinofi ya. Te ni ya oko sawi yabori
ya yama amosarahaboneke owa ni ya.
8 Efeso ya owitamatabone oke mata, Betekositi
ka ayaka noki omatabone owa.
9 Efeso ka me tamaha Teoso ati me mitahabone
me ati narake, me one Teoso kamini owa me
nofarihi na mati, me tamaha mati.
10 Timotio toke ya te taboro ya te nawa-
torayaho. Owa nima naka, e ka Hiti narifari.

11 Te one me hitohirayaho. Te kasomayaho,
kamehibana owa ni ya. Ota noki naka, Sesowi
nonofa me one ya otaba owa.
12 Aboro okomina okibone, Sesowi nonofa.
Kita ya oyosehareka, tokehibonaha fahi, me one
ya tabahari, Sesowi nonofa mati. Tokarebona ati
nofe amaka mata. Yama one ya tokehiba awaka
fahi te ni ya.

Tera onofa oke.

13 Te ati katamoriyahi. Kirisito ati nofi te fawa
riyahi. Te kitiyahi. Te watoriyahi.
14 Te abe nofahi fara yama tohaha ya.
15 Esitefana me te watoke, Kirisito ati nofawai
me tai tohaharo mati, Akaya ya me wina mati.
Teoso ka me me narifa nineke.
16 Fara me ati nima te ehene nabone teke.
Afa me ihi nima me na me ati nima te ehene
nabisabone teke, Kirisito ka yama me ahi na
mati, ota ya me tabaha mati.
17 Esitefana Fotonato Akaika me na me kake-
harake owa ni ya, te ati ehene. Yayai onahara
oke me kobo nake me ihi. Te nafi kakihinakere
owa ni ya. Makoni me kakehanike, te ati ehene.
18 Yayai onahara oke me ihi. Te yayai nabisake
me ihi. Me ihi amosamone te ati nabone teke me
ni ya.
19 Asia ka Sesowi nonofa tera me nofahamone
me ati narake. Akira Birisira me famaha tera
me nofake kasiro ya, Kirisito ka me te tohi karo.
Sesowi nonofa me toha nineke, heoniao me hiri
nofa mati me ka yobe ya.
20 Sesowi nonofa me nafi tera me nofahamone
me ati narake. Te abe noko bako totoma nakehi,
Teoso ka me te tohi karo.

21 Tera onofa oke. Owini rawi okine oke fara
owa.
22 Haha e ka Hiti me nofara Teoso mera
kakobonaka. Maranata. E ka Hiti kamaho.
23 E ka Hiti Sesowi yahehibonaka te ni ya.
24 Te nafi onofa oke, Kirisito Sesowi ka me e
tohi karo.

Teoso Ka Yama Hani

Jamamadí: Teoso Ka Yama Hani (New Testament)

copyright © 2020 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Jamamadí)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 1 Oct 2024 from source files dated 29 Jan 2022
736b79e6-3611-53c1-a5f7-490d67da3c50